

Така, як ти
Марк Леві

Діловий візит до Нью-Йорка успішного молодого бізнесмена з Делі збігся з початком дивних подій у житті мешканців будинку № 12 на П'ятій авеню. Чи, може, це зовсім не збіг?.. Старовинний механічний ліфт. Загадковий молодий ліфтер Санджай. Однак Хлоя, квартирантка з дев'ятого поверху, і не здогадується, ким насправді є новий ліфтер. Як не знає й про те, що він ладен віддати всі скарби світу, аби знову опинитися на дев'ятому поверсі. Відчинити двері, зазирнути їй в очі й промовити: «Я все життя шукав таку, як ти». Між ними – вісім поверхів, одна маленька таємниця й бурхливе, сповнене несподіванок життя...

Марк Леві

Така, як ти

© Marc Levy/Versilio, 2018

International Rights Management: Susanna Lea Associates

© Hemiro Ltd, видання українською мовою, 2019

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2019

Тобі, моя давня спільнице. Дітям, які щомиті тішать мене

Мій щоденник, день за днем

День, коли мій годинник спинився

Спершу цей запах, ніби під час феєрверку, а потім – темрява, що огортає ніч, коли згасає останній букет спалахів.

Пригадую, як я підняла повіки й побачила батькові очі, сповнені гніву та сліз. Потім тато й мама опинилися поруч, тримаючись пліч-о-пліч, – картина настільки неправдоподібна, аж я подумала, що морфій зіграв зі мною жарт.

Медсестра міряла мій тиск. Часом, засинаючи ввечері, я знову бачу її обличчя. Іноді моєю посмішкою захоплювалися; друзі казали, що вона додає мені шарму. Однак усміх Меггі незрівнянний. Люди, що зустрічають її за межами лікарні, бачать лише жінку з пишними формами, але ті, хто з нею знайомий, знають: у цьому тілі ховається величезне серце. І хай тільки хтось наважиться сказати, що лише стрункі дівчата вродливі.

Джуліус стояв, притулившись до дверей. Від серйозності його погляду мені стало страшно. Щойно він це зауважив, як риси його обличчя пом'якшилися. Я хотіла б пожартувати, кинути гостре слівце, аби всі розслабилися. Наприклад, я могла б запитати, чи виграла перегони. Певна, тата б це розсмішило, хоча, може, й ні. Та ні звуку не зірвалося з моїх вуст – і я по-справжньому злякалася. Меггі мене втішала, пояснювала, що мені в горло вставлено трубку, тож не варто намагатися ні говорити, ні ковтати. Тепер, щойно я прийшла до тями, мене збиралися приспати. Мені вже зовсім не хотілося смішити батька.

Хлоя

1

Того пізнього пообіддя, коли для Діпака тільки починалася година пік, він уже здійснив три поїздки. Спершу – на восьмий поверх і назад, щоб підняти містера Вільямса, хронікера каналу «Фокс ньюс». Потім відвіз донизу містера Грумлата – бухгалтера, офіс якого розташувався на другому поверсі. А тепер Діпак прямує на сьомий поверх у товаристві золотистого ретривера Клерків, французької пари. Їхня покоївка забере пса на сходовому майданчику і вручить чоловікові десятидоларову банкноту, яку той передасть вигулювальнику собак, що чекає на гонорар у вестибюлі.

Діпак зиркнув на годинник: невдовзі його викличе місіс Коллінс. Вдовиця ретельно перевірить, чи зачинила двері на потрібний замок – ніби хто-небудь здатен прошмигнути в будинок, не зустрівшись із Діпаком. Але примхи мешканців будинку № 12 на П'ятій авеню є частиною його повсякдення; більше того, з них воно й складається.

Допомігши місіс Коллінс витягти ключа із замкової шпарини, ліфтер провів її на перший поверх, а тоді прожогом піднявся на другий. Міс Хлоя чекає біля ґратки і, всміхаючись, вітає його. Певно, вона народилася з усмішкою на вустах. Заїхавши до ліфта, дівчина запитує в Діпака, як минув його день, на що той відповідає:

– Зі злетами й падіннями, міс.

Зупинити кабінку чітко на рівні сходового майданчика – справжнє мистецтво. Діпак здатен зробити це навіть із заплученими очима, але коли він підвозить міс Хлоу з її кабінету на другому поверсі до квартири на дев'ятому, то працює особливо старанно.

– Міс піде кудись цього вечора? – запитує Діпак.

У цьому запитанні немає нічого неввічливого: він лиш має попередити нічного колегу, якщо міс Хлоу знадобляться його послуги.

– Ні, прийму гарячу ванну – і бігом у ліжку. Батько вдома?

– Ви дізнаєтесь про це, шойно потрапите до себе, – відповідає він.

Діпак сповідує дві релігії: індуїзм і тактовність. Він працює ліфтером у цій розкішній будівлі на П'ятій авеню вже тридцять дев'ять років і ще жодного разу не видав ні крихти інформації щодо приходів чи виходів своїх роботодавців – особливо їхнім рідним.

* * *

Кам'яний будинок № 12 на П'ятій авеню сягає заввишки дев'яти поверхів, на кожному з яких розташовано по квартирі. Винятком є хіба що другий, де містяться два офіси. Діпак відвідує кожен поверх у середньому п'ять разів на день. Зважаючи на висоту між ними, чоловік проїжджає за рік 594 кілометри. Від початку своєї кар'єри він здолав 22 572 кілометри. У внутрішній кишенці редингота^[1] – Редингот – різновид старовинного одягу для верхової їзди, щось середнє між пальтом і довгим сюртуком з прямими полами й розрізом ззаду. (Тут і далі прим. перекл.) Діпак ретельно зберігає маленький блокнот, де нотує свої підйоми – наче льотчик, який веде облік годин польоту.

Через рік, п'ять місяців і три тижні він здолає 23 448 кілометрів – висоту Нанда-Деві, помножену на три тисячі. Подвиг і мрія всього його життя. Кожен знає: «Богиня радості» – найвища гора, повністю розташована на території Індії.

Ручний ліфт Діпака – раритет. В усьому Нью-Йорку залишилося тільки п'ятдесят три кабінки, керовані важелем. Але для мешканців цього будинку він є ніби спогадом про вишуканий спосіб життя.

Діпак – представник професії, що вимирає. Чоловік і сам не знає, засмучує його цей факт чи сповнює гордості.

Щоранку о 6:15 Діпак заходить до будинку № 12 через службовий вхід. Спускається сходами в підвал і прямує до шафки у підсобці. Залишає там завеликі штани й вилянула куртку, одягаючи натомість білу сорочку, фланелеві штани й редингот, пластрон якого гордо прикрашає вишита золотом адреса його роботи. Він зачісує назад рідке волосся й натягує на голову картуз, а тоді зиркає в маленьке люстерко, причеплене до дверей комірчини, і йде змінювати містера Ріверу.

Потім він півгодини начищає кабіну: спершу витирає м'якою ганчіркою лаковане дерево, потім полірує мідне руків'я. Зайти до його ліфта – наче здійснити коротку мандрівку у вагоні Східного експреса, або, якщо підняти голову й помилуватися фрескою в стилі Ренесансу, що оздоблює стелю, – здійснитися до небес у королівській труні.

Сучасний ліфт обійшовся б мешканцям значно дешевше. Але як виміряти цінність вітання та уважного ставлення? Як оцінити терплячість того, хто делікатно залагоджує конфлікти між сусідами, важливість того, хто зігріє ваші ранки добрим словом, підкаже, котра година, не забуде про ваш День народження, пригляне за квартирою, доки ви мандруєте, і втішить своєю присутністю, коли ви повертаєтесь у самотній дім на порозі ночі? Ліфтер – значно більше, ніж професія. Це духовний сан.

Протягом тридцяти дев'яти років кожен день Діпака скидався на решту. Між годинами пік уранці та ввечері він влаштовується за бюрком у вестибюлі. Коли з'являється відвідувач, Діпак зачиняє двері будинку й проводить гостя до свого ліфта. Також він приймає пакунки і двічі на день має величезне дзеркало та скляні панелі кованих дверей. О 18:15, коли містер Рівера приходить заступити на зміну, Діпак урочисто передає йому свої володіння. Тоді спускається у підвал, вішає білу сорочку, фланелеві штани й редингот, кладе на полицю картуз, одягається у звичне міське вбрання, зачісує волосся назад, зиркає у дзеркало й шкандибає до метро.

Станція «Вашингтон-сквер» не дуже популярна, тож Діпаку завжди вдається знайти собі місце, яким він одразу ж поступається першій зустрічній пасажирці, коли вагон заповнюється на станції «34-та вулиця». На 42-й вулиці більшість людей виходить, тож Діпак знову сідає, розгортає газету й поринає у світові новини аж до 116-ї. А потім долає пішки сімсот метрів, що відділяють його від дому. Він повторює цей маршрут вранці та ввечері, під літнім сонцем, осіннім дощем чи сніговими бурями, що ринуть із зимового неба.

О 19:30 він приходить до дружини й вечеряє у її товаристві. За тридцять дев'ять років Лалі та Діпак лише раз порушили цю традицію. Лалі тоді було всього двадцять шість, у неї почалися перейми, а переляканий Діпак стискав її долоню в машині швидкої допомоги. День, який мав стати найщасливішим у їхньому житті, обернувся трагедією, про яку вони ніколи не говоритимуть.

Кожного другого четверга Лалі з Діпаком влаштовують романтичну вечерю в маленькому ресторанчику в Іспанському Гарлемі.

Діпак цінує своє розмірене буття не менше, ніж кохає дружину. Але того вечора, саме коли він уможувався за столом, спокійна плинність його буття мала порушитись.

Літак «Ейр-Індія» приземлився в аеропорту Джона Фітцджеральда Кеннеді. Санджай піднявся, щоб забрати сумку з багажної полиці, й рушив до пасажирського трапа. Тішачись, що вийшов з літака першим, він жваво крокував вузьким коридором. Захеканий молодик увійшов до великої зали, де розташувалися кабінки офіцерів імміграційної служби. Працівник не дуже привітно поцікавився метою візиту Санджая до Нью-Йорка. На те новоприбулий відповів, що приїхав з пізнавальною метою, і продемонстрував запрошення від тітки, яка виступила гарантом його платоспроможності. Офіцер не переобтяжував себе читанням, проте підвів голову, аби подивитися на Санджая. То була тривожна мить, коли, просто спираючись на оцінку зовнішності, будь-якого іноземного гостя могли відправити в кімнату для допитів, а потім і взагалі відіслати в рідну країну. Офіцер лише поставив штамп, надряпав дату, до якої Санджай мав право перебувати на американській території, і наказав рушати далі.

Чоловік забрав валізу з транспортера, пройшов митний контроль і рушив до місця зустрічі, де чекали водії лімузинів. Він помітив своє ім'я на табличці, яку один з них тримав у руках. Водій забрав його валізу і провів до машини.

Чорний «краун» мчав по просторому, як на початок ночі, 495-му шосе. Сидіння було м'яке, і Санджай, утомлений довгим перельотом, хотів подрімати. Але водій цьому завадив, завівши розмову, коли в даліні замайоріли вежі Мангеттену.

– Ви тут у справах чи розважаєтесь? – запитав він.

– Це можна поєднати, – відказав Санджай.

– Тунель чи міст?

Водій нагадав, що Мангеттен – острів, тож треба обрати, як до нього дістатися, а тоді запевнив, що краєвид з мосту Квінсборо вартий невеликого об'їзду.

– Ви з Індії?

– З Мумбаї, – підтвердив Санджай.

– Отже, зрештою ви станете водієм, як і я. Так трапляється з більшістю індійців, що прибувають сюди. Спершу «жовтий кеб», для хитріших – «убер», а для групки обраних – лімузин на кшталт цього.

Санджай подивився на картку, причеплену до бардачка. Біля світлини водія було зазначено його ім'я, Маріус Зобонья, і номер ліцензії – 8451.

– У Нью-Йорку немає польських лікарів, учителів чи інженерів?

Маріус почував підборіддя.

– Я таких не знаю. Хоча фізіотерапевт моєї дружини – словак, – визнав він.

- Це чудова новина, яка сповнює мене надії. Ненавиджу кермувати.

На тому водій замовк. Санджай витягнув з кишені телефон, аби перевірити повідомлення. Програма його перебування у Нью-Йорку мала бути напруженою. Треба б якомога швидше розквитатися з родинними обов'язками. Традиція вимагала подякувати тітоньці, яка так люб'язно надала йому рекомендаційного листа, - а це справді було дуже люб'язно, бо вони ніколи не бачилися.

- Ми далеко від Гарлема? - запитав він у водія.

- Гарлем великий. Вам який треба - Східний чи Західний?

Санджай розгорнув листа і перевірив адресу на конверті.

- 225-та Східна, 118-та вулиця.

- За чверть години, - повідомив водій.

- Чудово, уперед. Потім я поїду до «Плази».

Машина пролетіла швидкісною магістраллю вздовж Іст-Ривер та річки Гарлем, а тоді зупинилася перед багатоповерхівкою з червоної цегли, збудованої у сімдесятих.

- Ви певні, що вам сюди? - запитав Маріус.

- Так, а що?

- Іспанський Гарлем - це пуерто-риканський район.

- Може, моя тітка - індіанка з Пуерто-Рико, - іронічно відказав Санджай.

- На вас зачекати?

- Зробіть ласку. Я ненадовго.

З міркувань безпеки він витягнув валізу з багажника і рушив до будівлі.

* * *

Лалі поставила каструлю на стіл, підняла кришку - і смаковиті пахощі наповнили ідальню. Повернувшись, Діпак з подивом побачив, що дружина вбралася в сарі, якого ніколи не носила. Але те, що вона приготувала його улюблену страву, викликало ще більше здивування. Лалі подавала таке частування лише на свята. Хоча, може, у його дружині нарешті переміг здоровий глузд. Навіщо обмежувати радощі рідкісними нагодами? Сівши за стіл, Діпак поділився новинами дня. Йому подобалося підбивати підсумки того, що він прочитав у метро. Лалі слухала його не уважно.

- Може, я забула тобі сказати, але мені телефонували з Мумбаї, - промовила вона, накладаючи чоловікові ще одну порцію.

- З Мумбаї? - перепитав Діпак.

- Так, наш небіж.

- Який це? У нас близько двадцяти племінників і племінниць, яких ми не знаємо.

- Син мого брата.

- А, - позіхнув Діпак, відчуючи, як його долає сон. - У нього все гаразд?

- Мій брат помер двадцять років тому.

- Та ні, у твого небожа!

- Ти дуже скоро про це дізнаєшся.

Діпак поклав виделку.

- Що ти маєш на увазі під «дуже скоро»?

- Зв'язок був поганий, - лаконічно відказала Лалі. - Як я зрозуміла, він хотів би провести час у Нью-Йорку і шукав, де йому зупинитися.

- І як це стосується нас?

- Діпаку, відколи ми поїхали з Мумбаї, ти мені всі вуха продзижчав своїми тирадами про велич Індії. Часом мені здається, ніби вона застигла в часі, наче наскельний живопис. Аж ось Індія приходить до тебе. Чим же ти невдоволений?

- До мене не Індія приходить, а твій небіж. Що ти взагалі про нього знаєш? Він порядний? Якщо він хоче у нас замешкати, то, мабуть, не має ані цента в кишені.

- Як і ми, коли прибули сюди.

- Але ми мали намір працювати, а не сидіти на шиї у незнайомців.

- Кілька тижнів - це ще не кінець світу.

- У моєму віці кілька тижнів - це, може, все, що мені лишилося.

- Ти стаєш кумедним, коли драматизуєш. У будь-якому разі, тебе все одно вдень немає вдома. А я з радістю покажу йому місто. Ти ж не позбавиш мене такого задоволення?

- І де він спатиме?

Лалі кинула погляд у кінець коридору.

- Навіть не думай! - скипів Діпак.

Він поклав рушника, перетнув вітальню й відчинив двері до блакитної спальні. Чоловік сам пофарбував її тридцять років тому. Він ще ніколи не знав такого болю, як тоді, коли викидав власноруч зроблену колиску. Відтоді він заходив до цієї кімнати лише раз на рік, сідав на стілець біля вікна і мовчки молився.

У Діпака перехопило подих, коли він побачив, як дружина змінила кімнату.

Лалі підійшла до нього зі спини й обійняла.

– Подих юності нам не зашкодить.

– А коли він приїде, цей племінник? – запитав Діпак, коли почувся дзвінок домофона.

* * *

Чекаючи гостя на сходовому майданчику, Лалі поправила сарі й провела рукою по зібраному у високий пучок волоссю, яке підтримував світлий роговий гребінь.

Санджай прочинив двері ліфта. На ньому були джинси, біла сорочка, підігнана по фігурі куртка й елегантні спортивні черевики.

– Я не таким тебе уявляла, – промовила вона трохи спантеличено. – Почувайся як удома.

– Можна обійтися й без цього, – пробурчав Діпак позаду неї. – Я подам нашому випадковому гостю чаю, а ти підеш і переодягнешся.

– Не слухай цього старого буркуна, – втрутилася Лалі. – Діпак кепкує з мого вбрання, але ж я не знала, яка людина постукає в наші двері. Наша родина була такою консервативною...

– Індія дуже змінилася. Ви чекали на мене?

– Звісно ж, я на тебе чекала. Ти дуже на нього схожий, – зітхнула Лалі, дивлячись на гостя. – Здається, ніби я знову бачу брата, з яким не розмовляла сорок років.

– Не набридай йому старими побрехеньками. Певно, він утомився, – перебив її Діпак і провів гостя до ідальні.

Лалі повернулася, змінивши сарі на штани й блузку, і побачила, що чоловіки сидять за столом і щосили намагаються підтримувати розмову. Вона подала печиво, запитала у небожа, чи добре минула подорож, а також порадила, які місця у Нью-Йорку варто відвідати. Лалі намагалася говорити за двох, оскільки її чоловік виявився не дуже красномовним. Санджай вичікував моменту, коли можна буде піти, не проявивши неповаги. Він потамував позіхання, давши Діпаку привід сказати, що всім уже пора відпочивати.

– Твоя кімната готова, – оголосила Лалі.

– Моя кімната? – захвилювався Санджай.

Жінка взяла племінника під руку й повела його до блакитної спальні. Санджай стримано роззирнувся по кімнаті.

Лалі застелила розкладний оксамитовий диван із широкими бильцями помаранчевими простирадлами, поклала дві квітчасті подушки й клаптикову ковдру ручної роботи. Вона перенесла столик із передпокою і поставила на нього глиняний горщик із паперовими квітами.

– Сподіваюся, тобі тут сподобається. Я така щаслива, що ти до нас завітав!..

Лалі опустила штори й побажала племінникові доброї ночі.

Санджай поглянув на годинник: 19:15. Перспектива пожертвувати напівлюксом у «Плазі» з видом на Центральний Парк заради кімнатки площею в шість квадратних метрів у Східному Гарлемі жала його, тож він заходився вигадувати, як же вирватися з пастки, не образивши тітоньку. Бранець власної ввічливості, він зателефонував водієві й придушеним голосом повідомив, що більше не потребує його послуг. Дослухаючись до писку дивана під сидницями, він мріяв про королівське ліжко, в якому мав заснути.

* * *

У будинку № 12 на П'ятій авеню Хлоя відчинила двері квартири площею двісті п'ятдесят квадратних метрів. Поклала ключі на герідон[2 – Герідон (фр. gueridon) – маленький круглий столик на одній ніжці.] у передпокої й рушила коридором. Цей коридор із фотографіями на стінах скидався на галерею її життя. Деякі світлинами їй подобалися, наприклад та, на якій батькові було тридцять і його густа шевелюра та обличчя Індіани Джонса зачаровували її подруг-старшокласниць. А інші вона ненавиділа, як ось цю, де їй вручають медаль після забігу в Сан-Франциско, а мати стоїть похнюпившись – уже наступного дня вона зібрала валізи й пішла. А ще вона відчувала ностальгію, зупиняючись перед світлиною з песиком, який був частиною родини, – ще коли батьки були разом і родина існувала.

З бібліотеки пробивалася смужка світла. Дівчина мовчки заїхала досередини й поглянула на батька. Його волосся досі було густим, але руда барва обернулася на попіл. Зігнувшись над столом, професор Бронштейн перевіряв роботи студентів.

– Як минув твій день? – запитала вона.

– Викладати кейнсіанство купці прищавих студентів веселіше, ніж може здатися. А твій кастинг як? – запитав він, не підводячи очей.

– Дізнаюся за кілька днів, якщо мене запросять на другу співбесіду – і якщо мені не надішлють мільйонного листа з поясненнями, чому я не підходжу.

– Ти не вечереєш із Шопенгауером?

Хлоя поглянула на батька й повернулася до дверей.

– Не хочеш провести вечір у ресторані з дочкою? Я буду готова за півгодини, – додала вона, перш ніж зникнути.

– Двадцять хвилин! – гукнув він їй навздогін.

– Стільки часу знадобиться, лише щоб наповнити ванну. Коли ти нарешті полагодиш сантехніку, я встигатиму! – почулося здалеку.

Професор Бронштейн відчинив шухлядку, понишпорив серед паперів у пошуках старого кошторису і похмуро подумав про суму, яку ще треба заплатити. Поклав документ на місце й знову поринув у роботу, аж доки, значно пізніше, Хлоя знову не постукала у двері.

– Я зателефонувала містеру Рівері, поквапся.

Містер Бронштейн накинув куртку й наздогнав доньку в коридорі. Дверцята ліфта вже були відчинені. Хлоя заіхала всередину першою, а батько прилаштувався за нею.

– Діпак казав, що ви нікуди сьогодні не збираєтесь, – мало не вибачався нічний ліфтер.

– Плани змінилися, – весело відповіла Хлоя.

Рівера натиснув на важіль, і кабіна спустилася. На першому поверсі чоловік прочинив грати й відступив, даючи дорогу Хлої.

На вулиці було тепло, а нічне небо вражало темною синявою.

– Ходімо прямо, до «Клодетт», – запропонував професор.

– Не можна без кінця зловживати їхньою щедрістю. Одного дня доведеться повернути борг.

– Без кінця – ні, але ще трохи можна. І так, можеш тішитись. Сьогодні я заплатив бакалійнику.

– Повечеряймо краще в «Мімі», я тебе запрошую.

– Ти їздила до матері просити гроші? – стурбовано запитав містер Бронштейн.

– Не зовсім. Я справді її навідала. Ми мали провести разом час, але вона саме збирала валізи. Жиголо везе її до Мексики, точніше, вона його туди везе. І щоб якось перепросити, вона витягла кілька купюр із сумки й порадила мені купити собі одягу.

– Може, тобі варто було так і вчинити.

– У що б я не вбралася, їй завжди буде не до смаку. Зате нам з тобою до смаку французька кухня, – відповіла вона, спускаючись вулицею.

– Не квапся так, я ж на своїх двох! – гукнув містер Бронштейн. – І припини вже обзивати Родріго, вони живуть разом п'ятнадцять років.

– Він на двадцять років молодший, і вона його утримує.

Вони перетнули парк Вашингтон-сквер і спустилися на вулицю Салліван. Містер Бронштейн зайшов у «Мімі». Дівчина з ресепшну прийняла їх і повідомила, що столик готовий, хоча з десяток клієнтів чекали біля бару. Завсідники користувалися певними перевагами. Професор влаштувався на лавці, а офіціант прибрав стільця навпроти, аби звільнити місце для інвалідного візка Хлої. Дівчина наблизилася до пари, що не відривала від неї погляду.

– Це модель «Карман C115», обмежений випуск. Дуже рекомендую. Він зручний і легко складається, – уточнила вона, а тоді приєдналася до батька.

– Я візьму ньокі по-паризьки, а ти? – запитав він трохи напружено.

Вона віддала перевагу цибулевому супу й замовила два келихи померолу.

– І хто з вас не прийшов на побачення? – запитав старий.

– Ти про що?

– Зранку ти казала, що повернешся пізно, і ти доволі довго копирсалася в гардеробі.

– Вечір з подружками. Але після прослуховування я так стомилася, що...

– Хлое, ну будь ласка!

– Джуліус перевантажений, я просто першою скасувала зустріч.

– Викладач філософії з прізвищем Шопенгауер мусить відповідальніше ставитися до зобов'язань! – зіронізував батько.

– Тату, може, змінімо тему?

– А як справи в жінки, якою ти займалася? Якщо не помиляюся, партнер ставився до неї як до речі. Нещодавно ти пояснювала, що поведінка цього чоловіка – причина її нещастя і – парадоксально – джерело її щастя.

– Я тобі цього не пояснювала. Принаймні не так. Вона страждає на щось на кшталт стокгольмського синдрому й так мало себе цінує, що відчувається вдячною за крихти кохання, які він їй дає.

– Ти порадила їй залишити цього типа й пошукати когось, вартого кохання?

– Моя роль обмежується тим, що я вислуховую пацієнтів і допомагаю їм зрозуміти, що вони самі кажуть.

– Ти хоча б придумала, як розв'язати її проблему?

- Так, я над цим працюю, вчу її бути вимогливішою. І вона робить неабиякі успіхи. Але якщо ти намагаєшся щось мені сказати, висловлюйся конкретніше.

- Лише те, що ти не маєш бути менш вимогливою, ніж інші жінки.

- Це так ти змінюєш тему? У тебе синдром ревнивого татуса.

- Мабуть, ти маєш рацію. Якби ж я міг порадитися з тобою до того, як твоя матір мене залишила... Але тобі було лише тринадцять, - зітхнув професор. - Навіщо ти бігаєш по кастингах, якщо доволі успішно займаєшся своєю справою?

- Тому що я тільки починаю медичну кар'єру, у мене лише три пацієнти і ми бідні як церковні миші.

- Ти не маєш перейматися через наші фінансові справи. Якщо все буде гаразд, я скоро підпишу угоду на цикл лекцій, і ми знову будемо на плаву.

- Але вони виснажать тебе і заберуть далеко. Час мені ставати самостійною.

- Нам доведеться переїхати. Ця квартира не на наші статки. Витрати залишать нас голими й босими.

- Я двічі поверталася до життя у цій квартирі: після нашого від'їзду з Коннектикуту й після нещасного випадку. А ще я хочу, аби ти тут постарів.

- Боюсь, моя старість не за горами.

- Тобі лише п'ятдесят сім, і люди, які спостерігають за нами, переконані, що ми - пара.

- Це ж які?

- Столик у мене за спиною.

- Звідки тобі знати, що вони на нас дивляться?

- Відчуваю, от і все.

Вечори Хлої з батьком часто завершувалися маленькою грою, що дарувала задоволення їм обом. Вони пильно дивилися одне на одного, і кожен намагався вгадати, про що думає інший, спираючись тільки на міміку чи порухи голови. Цю розвагу завжди помічали люди за сусідніми столиками. То була рідкісна мить, коли Хлої подобалося, що за нею спостерігають, адже дивилися саме на неї, а не на її інвалідний візок.

* * *

Квітчасті штори з органзи практично не захищали від денного світла, тож Санджай розплющив очі ще на світанку. Він запитав себе, де знаходиться, але рожевий і блакитний кольори кімнати не залишали місця для сумнівів. Він сховав голову під подушку і знову заснув. За кілька годин схопив мобільний з нічного столика й підскочив на ліжку. Квапливо одягнувшись, зі скуйовдженим волоссям він вискочив із кімнати.

Лалі чекала на нього за столом у кухні.

– Хочеш відвідати музей мистецтва Метрополітен чи музей Соломона Гуггенгайма? А може, тебе цікавить прогулянка в Китайський квартал, Маленьку Італію, Ноліту, Сохо?... Усе, що захочеш.

– А де ванна? – спантеличено запитав він.

Лалі навіть не намагалася приховати розчарування.

– Поснідай, – наказала вона.

Санджай уместився на стілець, який Лалі підштовхнула до нього ногою.

– Згода, – поступився він. – Але дуже швидко, бо я спізнюся.

– А чим ти займаєшся, якщо не секрет? – запитала вона, наливаючи молоко в миску з пластівцями.

– Хай-теком.

– І що це означає, хай-тек?

– Ми розробляємо нові технології, що полегшують людям життя.

– А можеш розробити мені небожа, який витягне мене з повсякденної рутини? З яким я можу погуляти, поговорити про свою країну, почути новини про родину, з якою так довго не спілкувалася?

Санджай підвівся й несподівано для себе самого поцілував тітку в чоло.

– Обіцяю, – кинув він, спантеличений таким несподіваним теплом. – Щойно зможу. Але зараз я справді маю бігти працювати.

– Біжи. Я вже звикла до твоєї присутності. І, раптом ти замислив щось таке, навіть не думай спати деінде, окрім мого дому, поки ти у Нью-Йорку. Мене це страшенно зачепить. Ти ж не наважишся образити члена родини, правда?

Невдовзі Санджай вийшов із квартири, але валізу залишив – тепер у нього не було вибору.

Він розглядав Іспанський Гарлем приємного весняного дня. Барвисті вітрини, переповнені тротуари, захаращені вулиці, звуки клаксонів... Цьому хаосу бракувало тільки рикш. Двадцять годин у літаку – аби опинитися в пуерто-риканській версії Мумбаї. Останнім ударом став дзвінок у «Плазу» – Санджай скасував бронювання, а тоді пірнув у метро.

Відколи тітка поїхала з Індії, країна змінилася, але деякі традиції залишилися непорушними. Повага до старших – одна з них.

* * *

Коли Санджай вийшов з метро на станції «Четверта вулиця», він уже спізнювався на зустріч. Крокуючи вздовж огорожі парку Вашингтон-сквер, він почув мелодію. Замість обігнути парк, він пірнув у нього, зачарований, як дитина Гамельнським щуроловом[3 – Гамельнський щуролов – персонаж середньовічної німецької легенди про музику, який звільнив місто від щурів. Магістрат вирішив ошукати його і не заплатити винагороду, за що флейтист жорстоко помстився: він зачарував музикою всіх дітей і вивів їх із міста.]

Посеред алеї грав трубач. Його ноти зринали до гілля американських лип, норвезьких кленів, китайських в'язів і північних катальп. Близько двадцяти відпочивальників стояли навколо музиканта. Заворожений Санджай підійшов і вмовстився на лавці.

– Це буде наша мелодія, не можна її забувати, – прошепотіла молода жінка, що сиділа поруч.

Здивований, він озирнувся.

– У всіх є мелодія, що лунає в мить зустрічі, – трайливо продовжила вона.

Вона променилася радістю.

– Та я жартую. Ви мали такий захоплений вигляд, що це було навіть зворушливо.

– Мій батько божественно грав цю композицію на кларнеті. «Маленька квітка»[4 – «Маленька квітка» («Petite fleur») – інструментальна композиція піонера джазу Сіднея Беше, записана у 1952 році.] – його улюблена мелодія, що супроводжувала мене все дитинство.

– Скучили за своєю країною?

– Гадаю, ще рано, я не так давно приїхав.

– Ви здалеку?

– З Іспанського Гарлема, це за півгодини звідси.

– Туше. Ми квити, – весело відповіла вона.

– Я з Мумбаї, а ви?

- Мешкаю на розі цієї вулиці.
- Ви часто приходите в цей парк?
- Майже щоранку.
- Отже, можливо, мені пощастить знову вас побачити. А тепер мушу бігти.
- У вас є ім'я? - запитала вона.
- Так.
- Дуже приємно, містере «Так». Я Хлоя.

Санджай усміхнувся, помахав їй і рушив далі.

* * *

Будинок, де працював Сем, стояв на розі вулиць 4-ї Західної й Мак-Дугала, що огинала парк із півдня. Санджай представився на ресепшні, де його попросили зачекати.

- А ти зовсім не змінився! - вигукнув Санджай, побачивши друга.
- Ти також. Усе так само пунктуальний. Хіба в «Плазі» не будять на прохання?
- Я оселився в іншому готелі, - безтурботно відказав Санджай. - До справи?

Сем і Санджай познайомилися в Оксфорді п'ятнадцять років тому. Санджай вивчав інформатику, а Сем - економіку. Сема Англія дивувала куди більше, ніж Санджая.

Повернувшись до Індії, Санджай заснував успішне підприємство. А Сем обіймав у Нью-Йорку посаду менеджера з роботи з клієнтами у брокерській компанії.

Дружба, що зародилася між двома іноземцями, не згасла завдяки електронній пошті. Вони регулярно обмінювалися новинами, тож коли Санджай надумав зібрати гроші в Сполучених Штатах, щоб дати новий імпульс своїм проектам, він одразу ж зателефонував Семові. Санджай ненавидів говорити про гроші, що трохи заважало кар'єрі керівника підприємства. Цілий ранок давні друзі розробляли досье, щоб подати його інвесторам. Прогнозовані показники були спокусливими, але Сем вважав презентацію Санджая хаотичною, тому довелося все починати спочатку.

- Ти надто розпливчастий і відхиляєшся від теми. Наші інвестори мають бачити в тобі довгострокового партнера, а не лише розробника додатка, яким би геніальним він не був. Вони мріють про Індію.
- Ти хочеш, аби я носив тюрбан і вимовляв «р» на індійський лад, щоб звучати екзотичніше?

– Це було б краще, ніж джинси й зім'ята сорочка. Америці не бракує розробників програм. Вкладників ваблять сотні тисяч користувачів твоєї соцмережі в самому лише Мумбаї.

– Може, краще взагалі ти виступиш? Здається, ти ліпше за мене знаєш, що варто говорити, а що ні.

Сем пильно поглянув на друга. Санджай походив із заможної індійської родини. А батьки Сема – прості комерсанти з Вісконсину, які ще десять років виплачували кредит за його навчання.

Якщо йому вдасться владнати цю справу, то він зможе довести керівникові, що гідний великомасштабних проектів. Можливо, йому навіть запропонують посаду старшого партнера, а це – нагода змінити життя.

Прагматичний Сем нітрохи не заздрив Санджаю. Навпаки, він ним захоплювався. Але американець мав намір скористатися репутацією родини Санджая, щоб привабити клієнтів, навіть якщо сам програміст із цілком гідних причин прагнув цього уникнути за всяку ціну.

– Зрештою, чом би й ні? – відказав Сем. – В універі виступи вдавалися мені краще, ніж тобі.

– Якби заняття проводили на гінді, усе було б зовсім інакше.

– Ще не факт. Піди прогуляйся. Коли повернешся, я презентую тобі твій проект, і ти скажеш, чи переконую я краще за тебе!

– І коли мені повернутися, щоб насолодитися твоєю презентацією?

– За годину, більше мені не треба! – відповів Сем.

Вийшовши з будівлі, Санджай опинився перед огорожею парку, але трубач уже зник, а разом з ним і мелодія «Маленької квітки». Чоловік зателефонував тітці й запросив її на обід.

* * *

За півгодини Лалі прибула до фонтана в парку Вашингтон-сквер.

– Мене вабить висока кухня, тож обирай найкращий ресторан району. Звісно ж, я пригощаю, – сказав Санджай, зустрівши тітку.

– Нащо витрачати гроші? Я принесла нам кошик із купою смакоти.

Доки жінка розстеляла паперову скатертину на газоні, ставила картонні тарілки й пластикові столові прибори, Санджай намагався збагнути, за що доля так на нього напосілася.

– Кумедно, що ми зустрілися саме в цьому парку, – зауважила Лалі.

– Чому? Поруч розташований офіс мого партнера.

- Мій партнер також працює поруч.

- Яким був мій батько в дитинстві?

- Стриманим. Він завжди спостерігав за іншими. Трохи схожий на тебе. Не намагайся заперечувати, вчора ти не спускав Діпака з очей. Але навряд чи ти багато побачив, бо за насупленим обличчям ховається чоловік, повний сюрпризів. Він досі не перестає мене дивувати.

- Чим він займається?

- Ти влаштував мені допит, а сам нічого не розповідаєш! Він керує.

- Таксі?

- Ліфтом, - засміялася Лалі. - Він провів усе життя в кабіні, старший за нього самого.

- А як ви познайомилися?

- У парку Шиваджі. Я обожнювала дивитися крикетні матчі. І ходила туди щонеділі. То була мить свободи для мене. Якби батько дізнався, що я ходжу дивитися на хлопців на спортмайданчику, мені б дали добрячої прочуханки. Діпак надзвичайно відбивав. Зрештою він помітив самотню дівчину, яка зовсім сама сиділа на трибунах. В молодості я була гарненька. Одного дня, коли рахунок був надзвичайно щільним, Діпак поглянув на мене - і пропустив удар. Діпак чудово відбивав м'ячі суперників, тож це здивувало всіх. Усіх, крім мене. Коли матч завершився, він сів на два ряди нижче за мене - і мови не було, аби нас хтось помітив. Він сказав, що через мене пережив серйозне приниження і, щоб спокутувати провину, я маю прийти до нього на побачення. Я так і зробила наступної неділі, але цього разу ми залишили парк і рушили гуляти вздовж затоки Махім. Ми влаштувалися у підніжжі храму й почали розмову, яка так ніколи й не закінчилася. Ми вже сорок років живемо разом, і коли він іде на роботу зранку, я досі сумую; настільки, що часом приходжу на прогулянку в цей парк. Він працює на початку П'ятої авеню, в будинку № 12, - уточнила вона, вказуючи на арку посеред парку Вашингтон-сквер. - Але він ненавидить, коли я йому заважаю. Той клятий будинок - його королівство.

Лалі замовкла і пильно поглянула на небожа.

- Насправді ти схожий на мене, а не на мого брата. Я це бачу в твоєму погляді.

- Що ти бачиш? - іронічно запитав Санджай.

- Гордість і мрії.

- Мені час іти працювати.

- Повертаєшся у свій хай-тек? - поцікавилася вона.

– Це не місце, радше мое королівство. Не чекайте мене сьогодні на вечерю, я дуже заклопотаний. Повернуся безшумно.

– Я все одно тебе почую. Розважайся, а завтра чи іншого дня ми підемо подивитися на кілька моїх улюблених місць.

Санджай провів тітку до станції метро. Повертаючись до офісу Сема, він вихопив поглядом піддашок будинку № 12 на П'ятій авеню.

* * *

Вестибюлі розповідають історії будинків, їхніх мешканців, чудернацького сусідства людей, практично не знайомих між собою. Сходовими майданчиками пролітають важливі миті їхніх життів – народження, весілля, розлучення, смерті, – але товсті стіни буржуазних помешкань нічого не пропускають у свій затишок.

Вестибюль, куди щойно потрапив Санджай, було оздоблено дубовими панелями. Величезна люстра з кришталевими вставками осявала розкішний інтер'єр, відбиваючись на мармуровій підлозі блискучою зіркою, промені якої розходилися навсібіч. Не було жодної випадковості, яка порушила б старовинну атмосферу. На бюрку спав бакелітовий телефон, позичений з іншої доби; колись ним послуговувалися, щоб викликати консьєржа, але пристрій уже давно мовчав. Чорний зошит, сторінки якого ледаче заповнювалися іменами відвідувачів, лежав розгорнутий. За бюрком дрімав Діпак. Клацання розкішних дверей нічого не змінило.

Санджай стиха кашлянув – і Діпак здригнувся.

– Чим можу вам допомогти? – ввічливо запитав він, поправляючи окуляри.

Побачивши, хто саме до нього завітав, ліфтер насупився.

– Що ти тут робиш?

– Я прийшов у місце, про яке моя тітка відгукувалася якнайкраще.

– Ти ніколи не заходив до багатоповерхівок? Мешкаєш у нетрях Дхараві?

– Я хотів подивитися на славнозвісний ліфт...

– Про який Лалі також тобі розповіла.

– Здається, він неймовірний, і треба бути справжнім майстром, аби керувати ним.

– Це правда, – піддався на лестощі Діпак.

Діпак роззирнувся, аби переконатися: вони були самі. Він схопив картуз і примостив його на голові. Санджай визнав, що в цій гарній формі названий дядько скидався на командира бойового літака.

- Гаразд, - пробурмотів він, - у цей час ліфтера ніхто не викликає, тож іди за мною, влаштуємо екскурсію, але таємно, второпав?

Санджай погодився. Він почувався так, ніби йому дозволили зайти до музею після закриття. Діпак відчинив дверцята ліфта і запросив небожа до кабіни. Поклавши долоню на руків'я, він зачекав кілька секунд, ніби для того, щоб сповнити коротку мандрівку, в яку вони вирушають, більшої урочистості.

- Слухай, - мовив він. - Кожен звук має значення.

Санджай відрізнув електричний тріск, потім гудіння мотора, що прокидається, і шум, з яким повільно піднімалася кабіна.

- Бачиш, - додав Діпак, - він розіграє партитуру. Між різними поверхами - різні ноти. Я впізнаю їх навіть із заплющеними очима. Вони вказують, де я перебуваю і якої миті маю опустити важіль, щоб повільно спинити кабіну.

Ліфт доїхав до шостого поверху. Діпак завмер, очікуючи на вияв захоплення. Здавалося, він ставився до цього дуже серйозно, тож Санджаю довелося вдати, ніби він надзвичайно вражений.

- Спуск іще кращий і вимагає значної вправності через противагу, яка важча за нас. Розумієш?

Санджай знову кивнув. Але щойно кабіна рушила, задзеленчав мобільний Діпака. Ліфтер ворухнувся руків'я і зупинив ліфт.

- Ми зламалися? - запитав Санджай.

- Замовкни, я міркую. Мене викликають на дев'ятий, - повідомив він, запускаючи важіль.

Кабіна піднялася значно швидше, ніж раніше.

- Ви можете навіть швидкістю керувати?

- Певно, це містер Бронштейн. Але час трохи незвичний. Стій за мною і нічого не кажи. Якщо він привітається з тобою, привітайся у відповідь, ніби ти звичайний гість.

На сходовому майданчику дев'ятого поверху чекала молода жінка в інвалідному візку. Вона повернулася спиною до ліфта, щоб заїхати заднім ходом.

- Доброго дня, міс, - ввічливо мовив Діпак.

- Доброго дня, Діпаку, але ми вже двічі віталися сьогодні зранку, - відповіла вона, задкуючи.

Санджай притиснувся до стіни позаду неї.

- А ви не зупинитеся, щоб висадити пана? - запитала Хлоя, коли вони проминали другий поверх.

Діпаку не довелося виправдовуватися, адже ліфт уже спинявся на першому. Старий відчинив дверцята і рішуче зупинив Санджая, який хотів допомогти Хлої виїхати. Діпак поквапився у вестибюль, аби відчинити дівчині двері.

– Вам потрібне таксі, міс?

– Так, будь ласка, – відповіла вона.

І саме тоді події по-справжньому закрутилися. Звідкілясь вигулькнув кур'єр із пакунком, а з-за бюрка долинуло три дзвінки. Діпак попросив посильного зачекати, що тому страшенно не сподобалося.

– Три дзвінки, це містер Моррісон, – буркнув Діпак. – Гаразд, спершу я подбаю про ваше таксі.

– А хто подбає про мій пакунок? – обурився кур'єр, крокуючи за ними тротуаром.

Хлоя взяла згорт, поклала собі на коліна й підписала квитанцію про доставку.

– О, це для Клерків. Що ж тут може бути? – хитро вигукнула вона.

Діпак кинув важкий погляд на Санджая, що чекав під дашком. Молодик підійшов до Хлої й забрав пакунок.

– Я покладу це на бюрко. Чи ви спершу хочете зазирнути, що всередині? – запитав він.

Виконавши сказане, він знову повернувся на вулицю. Діпак стояв посеред авеню, дмухаючи у свисток і простягаючи вперед руки, щоб упіймати таксі. Однак три жовті «кеби» з увімкненими лампочками промчали повз.

– Я не хочу втручатися у справу, яка мене не стосується, але дзвоник не змовкає, – повідомив Санджай.

– Діпаку, ідіть до містера Моррісона, я і сама впораюся, – втрутилася Хлоя.

– Я займуся таксі, – запропонував Санджай, підійшовши до дядька.

– Будь уважний, будь-що не підійде, – прошепотів Діпак. – Потрібна лише така машина, в якій відсуваються бічні двері...

– Я зрозумів! Не знаю, хто цей містер Моррісон, але він видається нетерплячим.

Діпак завагався і, заскочений зненацька, повернувся в будинок, залишивши Санджая в товаристві Хлої.

– Усе гаразд? – запитав Санджай.

– А чому щось має бути не так? – холодно запитала вона.

- Та нічого, мені просто здалося, ніби ви щось прошепотіли.

- Я мала поїхати раніше й тепер спізнюся.

- Важлива зустріч?

- Так, дуже... Принаймні я на це сподіваюся.

Він вискочив на дорогу й зупинив таксі... зовсім не таке, як йому наказав дядько.

- Дуже мило з вашого боку мало не потрапити під машину, - не стрималася Хлоя, виїхавши наперед. - Я не хочу здатися невдячною, але я сюди не залізу.

- Ви ж спізнюєтеся, так?

Не чекаючи на відповідь, Санджай нахилився до дівчини, підняв її й пересадив на задне сидіння авто. Потім він склав візок, сховав його в багажник і повернувся зачинити двері.

- Ось так, - задоволено повідомив Санджай.

Хлоя пильно поглянула на нього.

- Можна поставити вам маленьке запитання?

- Звісно, - відповів він, схилившись над дверима.

- І що мені робити, коли я приїду?

Санджай збентежено завмер.

- О котрій годині ваша зустріч?

- За п'ятнадцять хвилин. Саме стільки потрібно часу, аби дістатися туди, якщо дорога не буде перевантажена.

Санджай поглянув на годинник, обійшов таксі й сів біля Хлої.

- Поїхали, - сказав він.

- Куди поїхали? - захвилювалася Хлоя.

- Залежить від того, куди вам потрібно.

- Ріг Парк-авеню та 28-ї вулиці.

- Мені також десь туди, - відповів він, коли таксі рушило.

Запанувала тиша. Хлоя повернула голову до вікна, так само вчинив і Санджай.

- Немає чого соромитися, - зрештою промовив він. - Я вас висаджу і...

- Насправді я думала про свій недавній жарт у парку. Сподіваюся, ви не зрозуміли мене хибно. Мені шкода. Я не думала, що ми знову перетнемося в такому великому місті, ще й того самого дня. Що ви робили в моєму ліфті?

- Піднімався і спускався.

- Це одна з ваших улюблених розваг?

- А що у вас за важлива зустріч? Якщо не таємниця.

- Кастинг. Хочу отримати роль. А що чекає на вас на 28-й вулиці?

- Також кастинг, але перед інвесторами.

- Ви займаєтеся фінансами?

- А ваша роль для телебачення чи для кіно?

- Я й не знала, що у нас є дещо спільне з індійцями.

- У нас?

- Я єврейка. Атеїстка, але єврейка.

- І що ж у нас спільного?

- Звичай відповідати запитанням на запитання.

- А не можна бути індійцем і євреєм водночас?

- Тут я з вами згодна.

Машина пригальмувала біля тротуару.

- Саме вчасно! Я поясню вам, чим займаюся в житті, якщо доля знову зведе нас, - відповів Санджай, виходячи з авто.

Він відчинив багажник, розклав інвалідний візок і посадив туди Хлою.

- А навіщо нам бачитися?

- Успіхів із роллю, - відповів він, сідаючи в таксі.

Хлоя побачила, як машина розвернулася на перехресті й поїхала до центру міста.

* * *

Мобільний Санджая не змовкав усю дорогу, але він не відповідав. Певно, Сем у своєму офісі вже пританцьовував від нетерпіння.

Санджай прибув, але так і не зміг виправдатися за своє спізнання чи за безжурний вираз обличчя. Сем прийняв його прохолодно. Вислухавши презентацію друга, індієць подумав, що тій бракує поетичності, але в контексті ситуації не наважився про це сказати.

Рішення прийнято: завтра зранку Сем представить проект одному з великих клієнтів, а Санджай, якщо його величність згодна, просто посидить поруч.

Вони повечеряли у Китайському кварталі. Перш ніж поїхати, Сем запропонував підкинути Санджая до готелю.

– Це дуже мило, але я ночую у Східному Гарлемі, – відповів він.

– Що ти робиш у Східному Гарлемі? – захвилювався Сем.

Санджай розповів про непорозуміння, через яке йому довелося оселитися в тітки.

– А чому ти не попросив цього листа в мене?

– Я й так досить тебе навантажив.

– Та ти хворий! Пожертвувати комфортом номера в «Плазі», з обслуговуванням і сніданком у ліжку, аби оселитися в чужих людей, – це не сміливість, а божевілья.

– Вони не чужі, – виправив його Санджай, залазячи в таксі.

* * *

Пружини дивана тиснули йому в спину. Санджай підвівся й відсунув штори. Барвистий галас вулиць Східного Гарлема знову повернув його до Мумбаї. Санджай вірив, що життя подає нам знаки, тож тепер запитував сам себе, який збіг обставин привів його до незнайомої тітки, в цю кімнатку з видом на пуерто-риканську крамничку. Його, що з такою лютою впертістю тікав від родини!

Переломним став день, коли його батько віддав Богу душу під час родинної трапези. Не встигли чоловіка покласти на смертне ложе, як його брати кинулися обговорювати майбутнє готелю «Мумбаї-палас». Санджай пообіцяв собі, що ніколи не буде схожим на них. Хлопчина мовчки слухав, як родичі завуальовано обговорювали спадок і новий розподіл ролей у керівництві готелем, а тоді зник, щоб підійти до праху людини, в якій він багато чого навчився, але з якою так і не встиг розділити щось важливе. Дядьки вважали, що матір не може опікуватися дитиною самотужки. Хлопчик потребував батьківського авторитету, тож вони вирішили взяти сироту під крило. Тієї миті Санджай заприсягнувся, що втече від них.

Завдяки пансіонам і вихователям юність хлопця не була легкою. Санджай нетерпляче чекав канікул, щоб нарешті зустрітися з матір'ю. Потім його відіслали ще далі – до Оксфорда. Але остаточний розрив відбувся після повернення з Англії. Санджай випадково зустрівся з давнім шкільним другом. Розмова перейшла на дівчат. Неофіційне правило дозволяло молодим

зустрічатися з ким завгодно, доки йшлося про розваги. А от кого кохати – це вирішували родини.

Санджаю спала на думку ідея. Оскільки старші дуже швидко позбавляють хлопців і дівчат безтурботної юності, потрібно скористатися нею на повну. Як? Розробивши додаток, який давав би змогу зустрічатися, не чекаючи, доки закоханих зведе випадок, а головне – спілкуватися поза колом родинних чи професійних стосунків. Соціальна мережа, яку він створив, мала бути значно вишуканішою за ту, яку придумали американці. Перші версії його програми привабили багато тисяч користувачів – і їхня кількість лише зростала. Необхідні були інвестиції, аби вдосконалювати інтерфейс, наймати працівників, орендувати приміщення та спілкуватися, щоб привабити більше людей. Санджай успадкував батьків статок, але той здебільшого складався з акцій готелю «Мумбаї-палас», третина яких належала йому. Успіх перевищив будь-які сподівання. Через рік після запуску проекту платформа налічувала вже сто тисяч користувачів. Сьогодні їхня кількість наближалася до мільйона.

Відлунням цього успіху стала стаття в «Дейлі ньюс». Але в ній журналіст порушив питання, що непокоїло все індійське суспільство: чи здатна створена Санджаєм соціальна мережа радикально змінити устої й до якої міри їй дозволять розвиватися? Ця стаття не пройшла непоміченою і викликала бурхливу суперечку між Санджаєм і його дядьками. Тільки матір підтримала сина, хоча й не розуміла до пуття, чим він займався. Її хлопчик був щасливий – а більше її ніщо не цікавило.

Одного дня, коли жінка тяжко хворіла, Санджай прийшов до її ліжка і взявся гортати родинні альбоми. Він спинився на обличчі, якого не знав. Мати розповіла, що молода дівчина на фотографії – сестра його батька. Тітка, з якою він не міг познайомитися, бо вона залишила рідню, щоб полетіти з якимось нездаром в Сполучені Штати.

Мати одужала, а Санджай з головою поринув у справи. Розростання проекту потребувало нових капіталів. Індійські банки вагалися з етичних міркувань, пов'язаних із концепцією підприємства, яке без упину цькувала консервативна преса. Тож Санджаю спало на думку пошукати інвесторів там, де процвітали його конкуренти... Запит на візу, лист, адресований незнайомій тітці, і непорозуміння привели його на цей жаклиний диван.

Санджай затулив штору й замислився, яким же буде наступний знак...

– Не можеш заснути? – запитала Лалі, відчиняючи двері кімнати. – І я також. Страждаю від безсоння. Не знаю, хвороба це чи благословення, але що менше ми спимо, то більше живемо, еге ж?

– Лікарі іншої думки.

– Ти голодний? Розігріти тобі що-небудь? Ходімо, ми не розбудимо Діпака. – Вона кинула погляд на свою спальню. – Навіть землетрус не порушить його сну.

Коли Санджай уместився за кухонним столом, Лалі витягнула тарілку бекінки[5 – Бекінка (або бібік) – гоанський багатошаровий пудинг на основі

кокосового молока. Спершу містив шістнадцять шарів, але з часом їх кількість наполовину зменшилася.] Їй відрізала два великих шматки.

– А що з тобою? Безсоння чи різниця в часі?

– Ні те, ні інше. Я міркував.

– У тебе проблеми? Тобі потрібні гроші? – запитала Лалі.

– Та ні, як ти взагалі могла таке подумати?

– Я знаю твоїх дядьків. Після смерті батька вони позбавили мене моєї частки спадку. Навряд чи ті обшарпані халупи дорого коштували, але, розумієш, це справа принципу, – додала вона, витягуючи із сумки гаманець.

– Прошу, сховай, я чудово даю собі раду сам.

– Ніхто не здатен зробити щось велике сам. Ті, хто мають іншу думку, вважають себе кращими за решту.

– Твій чоловік постійно сам у своєму ліфті.

– Діпак працює пліч-о-пліч з колегою, який замінює його вночі. Я прийняла всі примхи коханого, навіть найбезглуздіші, дала йому максимальну свободу, але вимагаю, аби він завжди засинав поруч зі мною.

– Ви справді поїхали з Індії, щоб жити разом?

– Не знаю, як там справи нині, але за моїх часів шлюби влаштовували родичі, а молоді люди не мали права голосу. Та я була не з тих, кого легко підкорити. Діпак не належав до нашої касты, але ми кохали одне одного й були рішуче налаштовані за всяку ціну не дозволити старим шкарбунам розпоряджатися нашим майбутнім. Ми одразу втімили, що означало «за всяку ціну», тож нам довелося тікати з Мумбаї, аби твій дідусь чи хтось із твоїх дядьків не вбив його.

– Тато нізащо такого не дозволив би!

– Він став на бік чоловіків, і для мене це було страшною зрадою, адже з усіх трьох братів твій батько був моїм єдиним союзником. Він мусив захистити мене, постати проти архаїчних традицій родини, де панувало лицемірство; але так і не зробив цього. Та я не мала говорити тобі про нього таке, це негарно.

Ніч минала. Санджай і Лалі розійшлися, але жодному з них не вдалося заснути.

* * *

У будинку № 12 на П'ятій авеню вже давно всі спали, крім місіс Коллінс, яку щойно розбудив будильник. Чарівна літня пані, що мешкала у квартирі на шостому поверсі, одягла домашній халат і пішла до вітальні. Накрила клітку з папугою чорною шовковою хустинкою і рушила на кухню. Вона відімкнула

зачинені на засув службові двері й залишила їх трохи прочиненими. Потім попрямувала до ванної, підрум'янила щоки перед дзеркалом, побризкала трохи парфумів на шию, а тоді знову пірнула під простирадла. Очікуючи, вона гортала журнал.

* * *

День, коли я залишила лікарню

Спершу я послуговувалась дерев'яною дошкою. Я розташовувала її між ліжком і основою інвалідного візка, щоб перебиратися з одного на інше. Цього навчила мене Меггі. Я була не першою її пацієнткою, і вона мала хист усе пояснювати так, щоб ви не встигли злякатися. Вона пообіцяла, що одного дня мені не знадобиться дошка – потрібно лише накачати руки. Я стільки років бігала, формуючи сильні, наче камінь, ноги... А тепер вони зникли й доводиться наново вчитися ходити за допомогою плечей і потилиці.

Одного ранку лікар Малдер сказав, що більше не має причин мене затримувати. Оголошуючи цю новину, він мав сумний вигляд, і я подумала, що йому, можливо, хотілося б, аби я залишилася ще.

Оскільки я трохи в нього закохалася і Меггі таємно дала мені останню таблетку оксі[6 – Оксі – оксидон, потужний наркотичний знеболювальний препарат, що належить до опіоїдів.], я запропонувала йому поїхати зі мною. Він засміявся, поплескав мене по плечу і сказав, що пишається мною. А тоді попросив мене приготуватися, бо надворі на мене чекають люди. Які люди? «Побачите», – відповів він з усмішкою, за яку я ладна була негайно вийти за нього заміж.

Я цього не розуміла, але тієї миті прагнула лише одного: увібрати в себе його обличчя і запах, поки це можливо. У голові вже вимальовувався розподіл на життя до і після. З лікарем Малдером і без нього.

У візку, який штовхав тато, я перетнула коридор. Санітари, медсестри й чергові лікарі піднімали великий палець, аплодували і вітали мене. Ну й диваки: саме я маю ім аплодувати, обіймати їх і говорити, що тут я відкрила таку глибину людяності, якої ніколи не знала, але яка дала мені сили витримати біль. Та на цьому сюрпризи не скінчилися: виїхавши у вестибюль, я була вражена.

Журналісти, камери, тріск спалахів, поліціянти, що мали мене захистити, і сотня незнайомців з усіх куточків міста, які прийшли мене привітати. Я залилася слізьми, щойно збагнула: мене вітали не тому, що я мало не перетнула фінішну смугу, а тому, що я взагалі вижила.

* * *

По завершенні кастингу Хлоя захотіла прогулятися по Медісон-авеню. Зрештою, чому б і не придбати собі сукню чи бюстье, аби потішити матір – чи, ще краще, саму себе. Дівчина іхала вздовж вітрин, зайшла у два магазини, але так нічого і не придбала. Повітря повнилося весняним ароматом, який так чарує серце, тротуар був просторим, а кастинг наче минув успішно, тож у неї було все, щоб почуватися щасливою і без марних витрат. Вона обігнула Медісон-парк. З півночі на південь П'ята авеню м'яко спускалася, тож Хлоя легко могла повернутися сама.

Коли вона під'їхала до будинку, Діпак квапливо відчинив двері й провів її до ліфта.

– До вашого кабінету чи додому? – запитав він, поклавши долоню на руків'я.

– Додому, будь ласка.

Кабіна поповзла вгору.

– Діпаку, я отримала роль. Записи почнуться наступного тижня, – поділилася Хлоя на другому поверсі.

– Мої вітання. Гарна роль? – спитав він на третьому.

– Я дуже люблю цю книжку.

– Отже, мені варто якомога швидше прочитати її. Хоча ні, я зачекаю – і зможу її послухати, – виправився він на висоті четвертого.

– А чоловік, який нещодавно іхав у кабіні, – запитала Хлоя на п'ятому, – це клієнт містера Грумлата?

– Я не можу пам'ятати всіх відвідувачів.

Шостий поверх проминули в тиші.

– Він подбав про пакунок для Клерків і знайшов мені таксі.

До восьмого поверху Діпак удавав, ніби розмірковує.

– Я не звернув на нього особливої уваги. Він здався мені ввічливим і готовим допомогти.

– Здається, він індієць.

Дев'ятий поверх. Діпак зупинив кабінку й відчинив дверцята.

– Я принципово не розпитую людей, які піднімаються в моєму ліфті. Особливо про їхнє походження. Це було б дуже неввічливо з мого боку.

На цьому він попрощався з Хлоєю і швиденько спустився.

* * *

Сем підозріливо поклав слухавку: шеф його викликав, не потурбувавшись спитати, чи він, бува, не зайнятий. Таке ставлення не обіцяло нічого доброго. Сем замислився, чим би можна було йому дорікнути. Та часу поміркувати не було. Джеральд, секретар начальника, постукував по скляній перегородці й по циферблату свого годинника – більш ніж очевидний сигнал. Сем схопив записник та олівець і на ватяних ногах рушив коридором.

Містер Ворд розмовляв по телефону. Він не запропонував Сему сісти, ба навіть гірше: сам уместився до нього спиною, повернувши крісло до скляної стіни, що виходила на парк Вашингтон-сквер. Сем чув, як шеф розсипається у вибаченнях і обіцяє співрозмовнику, що буде вжито заходів.

Містер Ворд поклав слухавку й повернувся до нього.

– А ось і ви! – вигукнув він.

«Це не на добро», – подумав Сем.

– Ви хотіли мене бачити? – запитав він.

– Ви зовсім клепку втратили?

– Ні, – відповів Сем, торкаючись своєї голови.

– Дуже не раджу вам жартувати. Часом ви здаєтеся мені кумедним, але не сьогодні.

– А що трапилося сьогодні? – смиренно запитав Сем.

– Що за волоцюгу ви сьогодні представили одному з наших найбільших інвесторів?

Елементи мозаїки склалися, утворивши божевільне обличчя Санджая, що прибув на їхню зустріч із запізненням та ще й у неохайному вигляді.

– Це дуже перспективний проект, який обіцяє великі прибутки.

– Сайт знайомств в Індії? А чому не стриптиз-клуб у Бангладеші, як на те пішло?

– Ви все неправильно зрозуміли, – пробурмотів Сем.

– А я й не маю щось розуміти. Мені важливо, що почув наш клієнт. «Любий Ворде, якщо вже я інвестор, і не найменший, вашої консалтингової компанії, то це тому, що – я переконаний – ми поділяємо певні цінності. І моральність для мене не менш важлива, ніж капіталовкладення...» Ну і так далі, звільню вас від подробиць принизливої розмови й оголошу висновок, який стосується вас: «Більше не хочу бачити вашого клоуна!» А повна версія тривала п'ятнадцять хвилин! Сподіваюся, ви добре зрозуміли позицію мого друга.

– Більш ніж, – стоїчно відповів Сем.

- То виконуйте! - наказав містер Ворд, вказуючи пальцем на двері.

Сем вийшов з офісу й опинився віч-на-віч із Джеральдом, який не приховував свого задоволення.

- Здається, когось тут почухали проти шерсті, - вишкірився він.

- Здається, хтось тут цілий статок витратив на фірмові шмотки й тепер вважає себе дуже елегантним.

- Елегантність - це стан душі, - відповів ображений Джеральд.

- Тоді ти чудово її приховуєш, старий.

Джеральд ладен був зжерти свою краватку, от тільки Сем чхати хотів на душевні муки босового секретаря. Він надто довго мовчки терпів удари. Ішов зранку на роботу, закипаючи від люті, й повертався ввечері, скрегочучи зубами. Тепер з нього досить.

Раптом він згадав індійську приказку, яку любив повторювати Санджай в Оксфорді: «Щоб переповнити чашу, потрібно неймовірно багато крапель».

- Цікаво, це справді приказка, а чи цитата з якоїсь книжки? - пробурмотів він перед Джеральдом, який не второпав ні слова.

Тепер чаша наповнилася, і Сем вирішив: пан або пропав. Це питання не азарту, а гордості. Він різко відсунув Джеральда, який перегороджував йому шлях, і повернувся до кабінету містера Ворда.

- Маленьке питання. Коли ваш друг вкладає гроші в підприємство з виготовлення зброї чи на наступний день після виборів інвестує в хімічний консорціум, відомий як один із найбільших забруднювачів планети, моральна цінність його акцій не є проблемою? Можете не пропонувати мені сісти.

Сем умостився в крісло просто навпроти скам'янілого шефа.

- Ви знаєте, що таке інь і янь, аверс і реверс монети, яку підкидають у повітря, тож збагнете, до чого я веду. Ви знали, що двоє блазнів, які винайшли мобільний телефон, який ви тримаєте в руках, починали свої дослідження в гаражі, підбираючи браковані деталі в смітниках «Локгіда»? То хто вони - лахмітники чи генії? Дозвольте розповісти вам дещо про людину, яку ви назвали волоцюгою. І - увага - дещо справді особливе. Санджай народився в родині, багатшій за цю брокерську компанію; такий заможний, що він мешкав у схожому на палац будинку. Коли Санджаю було дванадцять, його батько помер. Дядьки взяли за його виховання. Коли йому виповнилося вісімнадцять, вони відправили його до Оксфорда, де ми й познайомилися. Повернувшись до Індії, Санджай зробив два відкриття. Перше стосувалося батькового заповіту. Через якісь химерні родинні традиції він міг отримати спадок тільки після тридцяти років. Ішлося про готельний комплекс посеред Мумбаї. Другою річчю, яку відкрив - чи то пак збагнув - Санджай, було те, що суворість, а точніше - жорстокість дядьків пояснювалася єдиною причиною: прагненням тримати його подалі від керівництва готелем, який вони встигли привласнити. Тож вони й надумали

«опікати» його навіть після досягнення повноліття. Точніше, вони заповзялися розпоряджатися його життям на власний розсуд.

Може здатися, що йдеться лишень про мужній учинок без особливих наслідків, але коли ви опиняєтесь без шеляга за душею на вулиці – зважте, на вулиці Мумбаї, – це вже зовсім інша справа. Ви не дуже й помилилися, коли назвали його волоцюгою, адже він і справді провів багато ночей без даху над головою. Але мій друг – боець, гідний і гордий. Він знаходив дрібні підробітки, примудрився відшукати пристойне житло й ніколи не втрачав неймовірного потягу до знань. Йому все цікаво, його не лякає жоден досвід. Мабуть, саме це мені в ньому найбільше подобається. У барі, де Санджай працював офіціантом, він зустрів старого шкільного друга. У того з'явилася божевільна ідея, яку Санджай розвинув. Проект став підприємством – дуже успішним підприємством. Питання, яке постає, надзвичайно просте: скільки людей, подібно до вашого великого клієнта, проминули славнозвісний гараж, де двоє схожих на хіпі юнаків розбирали браковані деталі, – і скільки сьогодні шкодують, що тоді не спинилися?

Санджай забрав свою частку готелю «Мумбаї-палас», і він міг би легко обійтися без наших послуг, але не хоче йти наперекір дядькам. Якби я пережив хоча б чверть того, що він, то думав би лише про те, як ім насолити. Та він не такий; здається, в Індії повага до старших стоїть над усім. Не можу позбутися думки, що такий кодекс честі скидається на запущену стадію мазохізму. Здається, це трохи схоже на наші з вами багаторічні стосунки. А тепер карти на стіл: Ви зайдете до гаража чи ні? Якщо ні, я звільню свій кабінет сьогодні ввечері.

Містер Ворд поглянув на Сема з увагою та інтересом. Він розвернув крісло до скляної стіни, опинившись спиною до підлеглого.

– Принесіть мені проект, я ще раз його розгляну.

– Немає потреби, ви платите за це мені.

– Ви настільки в нього вірите, що ладні поставити на кін кар'єру? Ви ж знаєте: якщо справа скінчиться кепсько, місця для вас тут не буде. І не лише тут.

– А якщо все скінчиться більш ніж добре і я відчиню вам двері на індійський ринок, ви ж знаєте, що мене не задовольнить звичайна медалька?

Ворд зробив півоберт і зітнувся поглядом із Семом.

– Пензлюйте звідси, поки я не передумаю.

* * *

Сем передав Санджаю основні моменти перспективної розмови з босом – звісно, опустивши деякі її деталі. Коли така впливова людина, як містер Ворд, береться розглянути досье, це вже варто відсвяткувати.

– Ти можеш хоча б раз прийти вчасно і в нормальному одязі? – благав Сем.

- Десять хвилин - це ж навіть не спізнення.

- Учора було дві години!

- Ох, так, але вчора я мав на те поважну причину. Довелося зробити об'їзд, щоб висадити жінку, в якій була важлива зустріч.

- Ну звісно ж, наша зустріч - зовсім не важлива! І хто ця жінка? Я її знаю?

- Ні. І я також, до речі.

Сем вражено глянув на друга.

- Так і є, ти абсолютно хворий!

- Якби ти її побачив, то не казав би так, - відповів Санджай.

- І яка ж вона була? - закричав Сем.

Санджай мовчки відійшов.

Проминаючи будівлю, де працював його дядько, він підняв голову до вікон дев'ятого поверху й запитав себе, чи отримала його пасажирка роль. Він побажав, щоб їй усе вдалося, а тоді пішов далі. На Юніон-сквер, зачувши оглушливий вереск клаксонів, він відмовився від ідеї взяти таксі й пірнув у метро.

Вийшов уже у Східному Гарлемі. Тут не було будинків із тесаного каменю, піддашків чи порт'є в лівреях. Прості споруди з червоної та білої цегли стояли поруч із великими комплексами соціального житла. Запахи, кольори, облущені фасади, розтрісканий асфальт, уламки, що рясніли на тротуарі, суміш мов, які лунали звідусіль... Строкатий пейзаж більше скидався на вулиці його юності.

Повернувшись до квартири, Санджай побачив Лалі. Жінка сиділа на дивані у вітальні, схилившись над вишивкою. Відчайдушно кривляючись, вона намагалася втримати окуляри, що сповзали їй на кінчик носа, а Діпак тим часом розкладав на столі прибори.

- Вечерятимеш з нами? - кинув він замість привітання.

- Може, я запрошу вас до ресторану?

- Наскільки мені відомо, сьогодні не четвер, - відрізав Діпак.

- Чудова ідея, - втрутилася Лалі. І додала, виразно зиркнувши на чоловіка: - Куди б нам сходити, щоб змінити атмосферу?

- Я б скуштував американських страв, - запропонував Санджай.

Діпак глибоко зітхнув і сховав прибори до буфета. Він зняв пальто з вішалки при вході й зачекав. Лалі облишила роботу й підморгнула небожу.

– Ресторан за три квартали звідси, – оголосив Діпак, ступаючи вперед.

На перехресті Лалі перейшла через дорогу, хоча світлофор уже блимав червоним. Діпак затримався і смикнув небожа за комір.

– З міс Хлоею все пройшло нормально?

– Я знайшов для неї таксі, а що?

– Та нічого, зрештою... Вона запитувала про тебе.

– Що запитувала?

– Тебе це не стосується.

– Як же не стосується?

– Мій ліфт – це сповідальня, я зв'язаний професійною таємницею.

Світлофор змінив колір – і Діпак рушив далі, ніби нічого й не сталося. Трохи пізніше він спинився перед барвистою вітриною ресторану «Le Camaradas».

– У цьому районі місцева кухня – пуерто-риканська, – сказав він, прочиняючи двері.

* * *

У будинку № 12 на П'ятій авеню містер Рівера налаштовував радіо під бюрком. Він обрав частоту станції, що коментувала хокейний матч, і занурився в читання детективного роману. Ніч належала йому.

Бронштейни вже давно повернулися. Вільямсам на восьмий поверх привезли їжу аж дві служби доставки. Китайські страви – для чоловіка, який саме писав хроніку в кабінеті, а італійські – для дружини, яка малювала у своєму. Це нашттовхнуло містера Ріверу на думку, що ксенофобія не заважає їм насолоджуватись іноземною кухнею.

Містер і місіс Клерки дивилися телевизор у маленькій вітальні. Коли кабіна проминала сьомий поверх, було чути: вони увімкнули звук гучніше. Ця пара завжди так чинила, коли кохалася.

Хаякава виїхали з міста ще в перші дні весни, до будиночка в Кармелі, і повернуться вони не раніше осені.

Містер Моррісон, власник квартири на четвертому, перебував, як і щовечора, в опері чи в театрі. І – як і щодня – він вечерятиме в «Більбоке» й повернеться п'яний як чіп близько 23-ї години.

Зельдоффи ніколи нікуди не ходили. Хіба що до церкви, послухати вечірне богослужіння на свято. Дружина читала вголос книжку про життя мормонів, а чоловік слухав її й конав від нудьги та релігійності.

Щодо містера Грумлата, то він давним-давно пішов з кабінету. Їхні графіки роботи не давали їм змоги перетинатися – окрім перших двох тижнів у квітні, коли бухгалтер працював до ночі. Він полюбляв говорити, що для нього це розпал сезону – клієнти мали надіслати податкові декларації до 15 числа. А ще у грудні, перед новорічними святами.

О 23-й годині містер Рівера відклав свій детектив, не сумніваючись, що розгадав інтригу, а тоді допоміг містеру Моррісону повернутися додому – а цього п'янюгу голими руками не візьмеш, зважаючи на те, як він нажлуктився. Довелося провести його до спальні, підтримувати аж до ліжка, стягувати черевики – і тільки тоді повернутися на свій пост.

Опівночі він зачинив двері будинку, кинув у кишеню службовий мобільний – знахідку мешканців, які тепер мають змогу в будь-який момент зв'язатися з ним, – і рушив службовими сходами. Засапавшись, видерся на шостий поверх, витер чоло й легенько штовхнув привідчинені службові двері.

Місіс Коллінс чекала його на кухні з келихом бордо в руці.

– Ти голодний? – запитала вона. – Не сумніваюся. Ти не мав часу повечеряти.

– Виходячи з дому, я закинув сандвіч, але від склянки води не відмовлюся. – Він поцілував її в лоб. – Колись ці сходи таки зламають мені ноги.

Місіс Коллінс налила велику склянку води, сіла чоловікові на коліна й поклатла голову йому на плече.

– Ходімо спати, – муркнула вона. – Я так довго чекала на тебе – цілий день.

Містер Рівера роздягнувся у ванній, де на нього чекала нова, випрана й поправована піжама, складена на мармуровому умивальнику. Він одягнув її й приєднався до місіс Коллінс у ліжку.

– Вона неймовірна, але не варто було.

– Я прогулялася до «Барніз». Не сумнівалася, що вона тобі сподобається.

– Наче на мене шита, – відповів містер Рівера, захоплюючись фасоном штанів.

Він пірнув під простирадла, переконався, що будильник встановлено на п'яту ранку, й вимкнув нічник.

– Як у неї справи? – прошепотіла місіс Коллінс.

– Вона була спокійна, майже в гарному настрої. Лікарі знову відкоригували дози. Подумала, ніби я маляр, що фарбував коридор, і подякувала за роботу. Вона досі пам'ятає, що любила синій колір.

– А твоя книжка? Ти знайшов винного?

- Це медсестра або покоївка. Можливо, вони спільниці. Завтра дізнаюся.

Містер Рівера притулився до місіс Коллінс, заплющив очі й заснув.

* * *

Часом траплялося, що фантомні болі в ногах будили Хлою посеред ночі. Але цього вечора не біль заважав їй заснути. Сівши на ліжку, вона тренувалася читати текст. Дівчина навіть відтворювала жести й міміку, що узгоджувалися з намірами персонажів у діалогічних частинах роману.

Вона повернулася до початку розділу, збираючись спробувати нижчі тони, щоб зіграти голос Антона. У книжці молодий конюх намагався вразити дівчину, яка йому подобалася. Хлоя навіть випнула груди, наче півник. Коли героїня сіла верхи, збираючись пустити коня учвал, Хлоя закрила книжку й кинула її на ліжко. Вона підняла простирадла, пересіла на візок і під'їхала до вікна. Милувалася вулицею, залитою рожевим сяйвом світанку. Чоловік вигулював собаку, з ним порівнялася, а тоді рушила далі швидким кроком жінка. Пара у вечірньому вбранні виходила з таксі...

Хлоя зітхнула й опустила штори. Її погляд упав на книжку. Вона була невидимою актрисою, лицедійкою, що намагалася продовжити кар'єру, хай навіть в інший спосіб.

Вона рушила на кухню заварити чаю.

Чайник уже закипав, коли на службових сходах пролунав гуркіт, а потім - жажливий крик. Засув був надто високо, і вона не могла дотягнутися. Хлоя спробувала підтягнутися на руці. Зазнавши невдачі, вона притиснулася щокою до дверей і прислухалася... Стогін - і запала тиша. Вона від'їхала, розвернулася, вимкнула газ, рушила коридором і взялася стукати у двері батькової спальні. Містер Бронштейн вискочив з ліжка й постав перед донькою зі скуйовдженим волоссям.

- Що з тобою трапилося? - захвилювався він.

- Іди за мною, поквапся!

Дівчина повела його до кухні й пояснила, що почула, як хтось упав на сходах.

Містер Бронштейн хутко спустився. Чотирма поверхами нижче він гукнув доньці, щоб вона викликала швидку.

- Що відбувається? - закричала вона, дратуючись, що не може нічого дізнатися сама.

- Не гай часу, я спущуся й відчиню їм.

Вона помчала до своєї кімнати, схопила мобільний і набрала 911. Повернувшись до свого спостережного пункту, вона широко процинила штори.

Батько чекав на тротуарі. Пронизливо завила сирена – і машина швидкої зупинилася біля будинку. Двое фельдшерів кинулися в службові двері за містером Бронштейном.

Хлоя чотири рази проїхала між кімнатою й кухнею.

Рятувальники вийшли, тягнучи до швидкої ноші. На них лежав чоловік, обличчя якого прикривала киснева маска.

Хлоя чатувала на батька біля дверей квартири. Натомість він виринув з іншого боку коридору.

– Не міг скористатися ліфтом. Містер Рівера в дуже кепському стані.

* * *

День, коли мені змінили пов'язки

Лікар Малдер запитав, чи хочу я поглянути на свої коліна. Він пояснив, що одні пацієнти бажать бачити кінцівки, а інші – ні. Завагавшись, я вирішила, що подивлюся тільки на одне коліно.

Я знала, що втратила, але не усвідомлювала масштабу поранень. Там, де мали бути литки, шкіра скидалася на місячний краєвид. Мене наче паралізувало. Джуліус вирішив вийти. Меггі поклала мені на лоба компрес, а тато втік до Джуліуса в коридор. Можливо, щоб залишити мене в суто жіночому товаристві. Або щоб я не бачила, як він плаче.

Потім Меггі повідомила, що найближчими днями оксі, дилаудид та фентаніл стануть моїми найкращими друзями – але лише на кілька днів. У жодному разі не можна було звикати до них. Мене зачарувала доброта людей, що лікували мене. Меггі називала мене «краплинкою меду» – мабуть, на цю метафору її наштовхнув вигляд моїх колін. Знімаючи бинти сантиметр за сантиметром, лікар запитував, чи мені не боляче. Щиро кажучи, їхнє співчуття дуже заспокоювало. Якби ж я могла забрати їх обох додому... але до повернення ще було далеко.

Я тримала Меггі за руку – по правді, я мало не розчавила їй пальці, – а вона все повторювала, що я міцна, як огірочок, що я неймовірна. А коли Малдер зірвав останні бинти, біль став таким нестерпним, що я виблювала сніданок. Щойно Джуліус повернувся до палати, Меггі тицьнула йому миску з блювотою. Романтично, далі нікуди. Більше я нічого не пригадую. Меггі сказала, що я вже досить настраждалася, тож, не чекаючи на рішення лікаря Малдера, дала мені снодійне. Вона вприснула вміст шприца у крапельницю, яка постачала рідину мені в руку, і я поринула у дрімоту.

Коли я розплющила очі, Джуліус досі був поруч.

Я захотіла дізнатися, скільки проспала, ніби це мало хоч якесь значення. Насправді я хотіла знати, скільки часу він просидів біля мене. Він уважно поглянув на мене і сказав, з не притаманною йому слабкістю, що мені треба помити голову. Потім він залився слізьми, і тепер його втішала я. Джуліус без упину повторював, як йому прикро... чому прикро? Я відповіла, щоб він не мучив себе, бо його провини тут немає. Але він наполягав, мовляв, нічого б не трапилося, якби він відклав роботу і ми поїхали до Італії разом, як і планували. Я зауважила, що мене б і там могло розчавити машиною, бо італійці іздять, наче божевільні, – на випадок, якщо він дорікає собі, що не був поруч. Що б це змінило? Він же не біг би замість мене... І чому близькі завжди відчувають потребу звинувачувати себе, коли трапляється щось лихе? Можливо, так вони оплакують життя, яке більше ніколи не буде таким, як раніше. Лише «до» та «після». Міркуючи про «після», я поглянула на Джуліуса і сказала, що він нічого мені не винен. А він запитав, чи не проти я, аби він помив мені голову під наглядом Меггі. Мабуть, волосся зберегло запах «14:50». Я не знаю, як назвати те, що сталося, тож охрестила цю подію на честь миті, коли спинився мій годинник... 14:50.

5

О 6:15 Діпак зайшов через службові двері, спустився в підвал, щоб переодягнутися в форму, й піднявся виконувати свої обов'язки. Попри рутинний початок, ранок відрізнявся від усіх інших. У вестибюлі панувало хвилювання. Клерки, Вільямси та Зельдоффи розмовляли з містером Бронштейном. Містер Моррісон дрімав, притулившись до стіни, місіс Коллінс знервовано міряла кроками приміщення. Не було лише міс Хлої. Загальне збудження вразило Діпака, але загадка повернула його до реальності. Хто привіз увесь цей люд на перший поверх, якщо його колеги не було серед присутніх?

Містер Бронштейн першим помітив ліфтера і з сумним виглядом підійшов до нього.

– Любий Діпаку, мені дуже шкода. Трапився нещасний випадок. Містер Рівера впав зі службових сходів.

– Трясця! Що він робив на службових сходах о п'ятій ранку?! – вигукнув містер Вільямс.

– Наразі це не має значення. Нам варто хвилюватися за його здоров'я, – відповіла мадам Клерк, вбрана в легке дезабілье[7 – Дезабілье – легкий домашній одяг, ранкова сукня, подібна до нічної сорочки.].

– Що кажуть лікарі? – втрутилася місіс Вільямс, аби врятувати чоловіка.

– Нічого, але в нього відкритий перелом правої ноги. На щастя, без крововиливу. Він був трохи пришиблений, утім цілком притомний. Я з ним розмовляв, голова на місці, – уточнив професор.

– Нехай там вона і лишиться, – видихнув містер Зельдофф, потай облизуючись на декольте місіс Клерк.

- Сподіваємося, йому в лікарні зробили томограму, - додала його дружина, ко`пнувши чоловіка по гомілці.

- У якій він лікарні? - незворушно запитав Діпак.

- Я попросив, щоб його відвезли до «Бет». Там працює один мій друг, лікар, - відповів Бронштейн.

- Гадаю, кожен з вас хотів би повернутися додому якомога швидше, але для цього нам доведеться здійснити дві поїздки. Отже, всі по черзі, - повідомив Діпак голосом капітана корабля під час бурі.

Він покликав пасажирів: Зельдоффів, містера Моррісона, якому дивовижним чином вдавалося дрімати стоячи, і, зрештою, місіс Коллінс... Пошукавши жінку поглядом, він заскочив її на гарячому - вона саме нишпорилася за його бюрком. Вона відчинила шухлядку, зачинила її й нахилилася додолу.

- Чи можу я вам допомогти? - прошепотів Діпак.

Місіс Коллінс знайшла свій скарб. Вона підвелася і вручила ліфтеру маленьку книжку, яку той нишком поклав собі в кишеню.

- Можете на мене розраховувати, - стримано мовив він. - Якщо ви пройдете до ліфта й дорогою розбудите містера Моррісона, я буду вам незмірно вдячний...

Минуло кілька хвилин. Діпак здолав сотню метрів, катаючись угору та вниз, і нарешті опинився в кабіні сам. Опустивши відкидне сидіння, він уместився й обхопив голову руками. Доведеться попередити дружину, що він повернеться сьогодні пізно. Мешканцям знадобляться його послуги, щоб повернутися додому наприкінці дня. Потім він забіжить у лікарню. Хто виконуватиме його роботу вночі? І як довго мешканці погодяться користуватися службовими сходами після його відходу? Наразі ліфтер не мав жодної відповіді, та похмуре передчуття не полишало його.

* * *

Життя повернулося до майже нормального ритму. Діпак здійснив звичні поїздки. Підняв покоївку Клерків, спустив їхнього золотистого ретривера й доручив його вигульвальнику собак. О 9-й годині містер Грумлат зайшов до вестибюля.

- У вас сьогодні вранці дивна пика, - мовив бухгалтер, заходячи до кабінки.

На щастя, його кабінет був на другому поверсі, тож Діпаку не довелося відповідати.

О 10-й годині Діпака викликав містер Вільямс. Ліфтер уже піднімався на восьмий, коли його, своєю чергою, покликав містер Зельдофф. Сенсу зупиняти кабінку не було: люди жажалися від думки трішки піднятися, коли вони хотіли спуститися, тож Діпак забрав його на зворотному шляху. Зельдофф і Вільямс знову привіталися.

- Ну серйозно, якого дідька він забув о п'ятій ранку на сходах? - процідив хронікер «Фокс ньюс», який ніколи не втрачав нагоди когось у чомусь запідозрити.

- Гадки не маю, - зітхнув містер Зельдофф, якому рідко щось спадало на думку, та й то лише в присутності сусідки-француженки з шостого поверху.

Діпак відчув їхні погляди в себе на плечах чи на картузі... і нічого не сказав, хіба що побажав гарного дня, відчиняючи дверцята. Чоловіки попрощалися на тротуарі.

Трішки пізніше він підвіз Клерків, які завжди виходили разом.

Місіс Вільямс працювала в себе, місіс Зельдофф не працювала взагалі, місіс Коллінс нікуди не виходила зранку, містер Моррісон - лише після 15-ї години (щоб потім наклюкатися), покоївка Клерків виходила на закупки в обідній час, а до того пилюсила. Діпак мав трохи вільного часу.

Він уместився за бюром, понишпорив у старому довіднику, що лежав у шухлядці, й зателефонував до лікарні.

Цей ранок точно відрізнявся від усіх інших. Сталося те, чого не траплялося дуже давно - настільки давно, що Діпак уже й не пригадав би той день. Затрусився бакелітовий телефон. Діпак здивовано подивився на нього й тільки потім підняв слухавку.

- У вас немає новин від нього? - схвильовано запитала місіс Коллінс.

- Я телефонував до лікарні, він досі в операційній. Але загрози для життя немає.

Пролунало полегшене зітхання.

- Я поділяю ваші почуття, - продовжив Діпак. - Зателефонуйте мені таким само способом між 14:30 і 15:00, у вестибюлі буде тихо, - прошепотів він, а тоді обережно поклав слухавку.

Мобільний завібрував. Певно, це міс Хлоя. За часів, коли споруджували ліфт, ніхто не переймався можливостями людей на інвалідних візках. Кнопки виклику були розташовані надто високо для неї.

Діпак піднявся на дев'ятий. Дівчина чекала в коридорі.

- Я подумала, що було б непогано, якби хтось був поряд, коли він прокинеться, - зізналася вона, спускаючись.

- Це люб'язно з вашого боку, міс.

- Це я почула, як він упав. Я була на кухні, коли...

І оскільки цей ранок відрізнявся від усіх інших, Діпак відмовився від звичного мовчання й перебив її.

- Це котел, - видихнув ліфтер. - Він запускається о 5-й годині, пара піднімається трубами. А на п'ятому поверсі вони розташовані найближче до стіни. Труби вібрують і створюють такий шум, наче хтось гупає молотком. Тож потрібно піднятися й добре стукнути, щоб припинити шум. Певно, саме так він і вскочив у халепу.

- Можливо, але навіщо ви це мені розповідаєте?

- Гадаю, містер Вільямс може поцікавитись.

Діпак провів її на вулицю, посадив у таксі й допоміг влаштуватися.

- Не хвилюйтеся, зламана нога - це не смертельно, - мовила вона, притримуючи дверцята.

- Не можу заперечувати, особливо вам, але в його віці це серйозна травма, - зітхнув Діпак.

- Я вам зателефоную, щойно матиму новини.

Діпак подякував їй за чуйність і повернувся до будинку. Ліфтер сам собі не хотів зізнаватися, наскільки він стривожений.

* * *

Повернувшись спиною до вікна, Хлоя дивилася, як містер Рівера спить. Коли вона була на його місці, позбавлена життєвих сил, то поглядом торкалася верхівки клена. За цим деревом дівчина спостерігала, як змінюються пори року: голий темний стовбур узимку, бруньки, що розпускаються навесні, густе літнє листя й руді барви осені...

Зайшла медсестра перевірити крапельницю, й доки вона міряла тиск містера Рівери, Хлоя поцікавилася його станом здоров'я. Завагавшись на мить, медсестра відповіла, що він знову зможе ходити. Коли жінка пішла, Хлою охопив панічний страх.

- Це мине, - прошепотіла вона, сама не знаючи кому - собі чи містеру Рівері.

Містер Рівера напіврозплющив очі й знову заплющив їх, скривившись. Хлоя хотіла одразу поїхати, але так і залишилася, не здатна нічого вдіяти. Вона думала зателефонувати батькові й попросити заїхати по неї, аж раптом у дверях з'явилася жінка.

На ній була твідова спідниця, біла блузка та в'язана кофта. Гостя кілька секунд зачекала, а тоді підійшла до ліжка, торкнулася долонею простирадла й розрівняла складку.

- Він уже понад двадцять років - частина мого життя, а я його практично не знаю. Дивно, правда?

- Навіть не знаю, що сказати, - пробурмотіла Хлоя.

- Чоловік говорить про нього, наче про брата - брата, якого ви бачите тільки ввечері та вранці.

- Я не член його родини, - зізналася Хлоя.

- Я знаю, хто ви, - відповіла Лалі, сідаючи на стілець. - Він дуже вас цінує. Я маю на увазі - мій чоловік. Гадаю, містер Рівера також. Людина ж не змінює характер удень і вночі, правда?

- Ви місіс Діпак?

- Місіс Санджарі. Діпак - його ім'я. Зауважте, «місіс Діпак» звучить доволі незвично. А вас він називає «міс Хлоя». Я посиджу з ним, повертайтеся додому. Ви зовсім бліда.

Кінець ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=50185198&lfm=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

notes

Примітки

1

Редингот - різновид старовинного одягу для верхової їзди, щось середнє між пальтом і довгим сюртуком з прямими полами й розрізом ззаду. (Тут і далі прим. перекл.)

2

Герідон (фр. gueridon) – маленький круглий столик на одній ніжці.

3

Гамельнський щуролов – персонаж середньовічної німецької легенди про музику, який звільнив місто від щурів. Магістрат вирішив ошукати його і не заплатити винагороду, за що флейтист жорстоко помстився: він зачарував музикою всіх дітей і вивів їх із міста.

4

«Маленька квітка» («Petite fleur») – інструментальна композиція піонера джазу Сіднея Беше, записана у 1952 році.

5

Бебінка (або бібик) – гоанський багат шаровий пудинг на основі кокосового молока. Спершу містив шістнадцять шарів, але з часом їх кількість наполовину зменшилася.

6

Оксі – оксидон, потужний наркотичний знеболювальний препарат, що належить до опіоїдів.

7

Дезабільє – легкий домашній одяг, ранкова сукня, подібна до нічної сорочки.